

Цетиње, 7. априла

Неколико је већ дана како се наговјештава да су велике силе одлучиле, да предузму демарш код порте за мир између Италије и Турске. Представници великих сила у Цариграду, износило се, сваки ће понаособ поћи код турског министра спољних послова и посредоваће за мир, онако како је то већ раније Русија предложила, која и у овом посредовању прву ријеч води.

Демарш великих сила има за задатак да спријечи објављену намјеру Италије о бомбардовању Дарданела, те се само чекало да се у Турској избори сврше и да се парламенат састане.

Како су избори у Турској завршени и парламенат сазван, то је објављена интервенција великих сила код Порте извршена и Италија је само чекала да види резултат овог посредовања како би се могла опредјелити.

Овом демаршу великих сила придавала се велика важност, јер је од успјеха његовог зависило хоће ли се талијанско-турски рат заопштити и наступити објављена акција талијанских ратних бродова у Архипелагу и Дарданелима или ће се приступити коначним преговорима за склапање мира.

Као што су сви знаци говорили, Порта није била ни мало расположена према овој акцији великих сила онако исто као што је и раније била непредусретљива према сваком посредовању за склапање мира. За анексију Триполиса и Тиренанке није хтјела ни да чује, изјављујући, да се тих земаља ни у ком случају неће да одрекне, а једине уступке које је волна била Италији да учини биле су те што јој је хтјела да уступи извјесне економске концесије у тим земљама. Ово упорно своје држање Турске је правдала тиме, да би за њу признавање анексије било самоубиство. И с моралног и с материјалног гледишта војевали би, увјеревали су на Порти, Турска противу саме себе. Што се пак тиче пријетње Италије, да ће своју акцију проширити и да неће чак поштедити и европску обалу Турске, на Порти су фанастично доказивали, да би се томе сви у Турској обрадовали, јер би се тиме пружила могућност и регуларној турској војсци, која је за све вријеме трајања овог рата била пасивна, да ступи у акцију. Зато изјавили су, Турска нема никаког разлога да се одрекне тих покрајина, коју је Италија на папиру анектирала, али није имала снаге да је и стварно узме.

Још нема никаквог извјештаја каквим је плодом уродила акција великих сила на Порти, али судећи по оваквом држању Порте још из раније, као год и онога што је сад наступило, извјесно је, да је

она пропала као и све оне раније. А вијест, која је пресрсно из Перестигла, јавља да је раније објављена акција талијанских ратних бродова у Дарданелима већ и почела. Талијани су већ почели да бомбардују Дарданеле!

О томе су стигли ови извјештаји из Цариграда:

Према вијестима које круже, двадесет седам ратних талијанских бродова појавили су се у петак изјутра на уласку Дарданела и отпочели бомбардовање Кума Калеси. Једна граната с утврђења изгледа да је ударила у један брод талијански, који је уз припомоћ других бродова дошао до Тенедола и у једном плићак потонуо.

Бомбардовање Кума Калеси-а почело је у 10^{1/2} сати изјутра и трајало је до 2 сата послје подне. Утврђење се издржљиво бранило. Један брод и торпилер талијански ушли су у порат Мармарси код Родоса, али се ту нијесу задржавали.

О бомбардовању Сомоса валија из Смирне јавља, да су у петак изјутра један брод и торпилер бомбардовали касарну и стовариште муниције у Вати.

Појачана талијанска флота, која се била новукла у працу Лемноса, поново се појавила код Кум Калеси-а и отпочела ново бомбардовање.

Једини приморски кабл, којим је турска влада руководила, пресјечен је.

Порта јавља, да су Дарданели затворени за све бродове минама. Она се боји да талијански бродови ноћу не прођу кроз Дарданеле.

Вијести о бомбардману произвели су у Цариграду велико узбуђење. Берза је затворена. Пошто је бомбардовање прекинуто, то званични турски кругови држе, да је Италија хтјела само да заплаши народне посланике и сумњају, да би Италија предузимала акцију прије него сачека одговор портин на корак великих сила.

Још се јавља, да су уз флоту италијанску била и три брода за транспорт. На Кум Калеси избачено је 180 топовских метака, од којих је само мало оштећена касарна у утврђењу. Од Турака погинуо је само један војник.

Приликом одбране Орхације тешко је оштећен један талијански брод, на коме је избио и пожар.

Министарство војно у Цариграду објавило је овај извјештај: У четвртак су опажена 24 талијанска брода на ширини код Лемноса. У петак око 5 сати изјутра један брод и један торпилер упутили се к Солуну, гдје без икаква обавијештења бомбардоваше касарну. У 6 сати један брод и један торпилер идући с источне стране Родоса ухватили су јахт кедифа египатског. Крстарица се зауставила пред

Родосом, а торпилер је пресјекао телеграфски кабл. Осам других италијанских бродова појавили су се на улазу Дарданела и у 11³⁰ сата отпочели су бомбардовање утврђења, која су такође ватром одговорили. Талијани су избацили на утврђење Орхацију у 50 метака, на Кум Калеси 8 и на Седил Бар 12.

Цетиње, 7. априла

И. Скупштина састала се у Србији 19. ок. мр.

Утурска влада поново је дала оставку, пошто јој је опомогућен рад у сабору.

Управитељ полиције Брисава у Прагу постављен је за предједника полиције. Тако сад Праг поред Беча једини у Аустрији има предједника полиције.

Из Беча увјеравају, да ће убрзо бити укинут апсолутизам у Хрватској и Славонији.

У Србији очекују оваког трепетка оставку владе др. Милошевића.

Монголска је прогласила своје одвајање од Кине и прогласила је своју самосталност.

Српска Ријеч у Сарајеву привремено је престала да излази, док се не изведе профестоване пројекте у њој.

Хроника

Наша браћа и пријатељи. „Србобран“ се заборавио да Црна Гора не изазове заплете на Балкану. Србија и Бугарска, вели он, заплете на Балкану неће изазвати, али Црна Гора тешко да ће се моћи савладати, јер, вели, мир на Балкану није у интересу Црне Горе. Она жели да прошири своје границе и жељно очекује да се поруши балкански мир. А да то тврђење није напразно, он се позива на писане биоградског дописника „Лидових Новине“ и на намире међу Арнаутима, који су, вели, наде Црне Горе. Ако је и од „Србобрана“ много је. То је баш братски и пријатељски! По њему је Црна Гора та, која жуди за заплете на Балкану и изазива их, те је само од ње опасност по мир на Балкану. Дивно! А да је то тако, зашто онда Црна Гора приликом познатог арбанаског устанка, кад је могла и имала најбољу прилику, не оствари те своје авантуристичке жеље, које јој „Србобран“ пришива, него, напротив, на своју материјалну штету, савијем супротно томе што „Србобран“ сада благонагодно, руку под руку са биоградским дописником „Лидових Новина“, везе заузвек помирило држање и својим посредовањем оконча разбуктали оружани сукоб између Арбанаса и Турака? Зар то није најбољи и најјачи доказ о држању Црне Горе, зар тиме не доказује Црна Гора јасно и разговјетно, да јој је до мира, него да јој се сада подмеће како је она једини подстрекач нереди и немира на Балкану, а у светителске одоре облаче баш оне, који и дан данас својим четима вршљају по Македонији и убрзавају крваве догађаје на Балкану, чије је зло свагда вулканично?! На Црну Гору се указује, а други се заклањају, само да би се Црна Гора што више у очима страног свијета оцрнила и представила као подстрекач и бунтовник, као лијегло разорног елемента, ма да она својим коректним и до крајности исправним држањем није дала никаква повода, да се сумњичи, а најмање од оних, који би, да је срећа, чак и да су те сумње оправдане, требали да их братски и пријатељски отклањају и да је пред јавности бране, а не овако несрпски и нељудски денуцирају и да јој тако ниско пакосте. Кајини око „Србобрана“ још никако не могу да се освјесте и да увиде, да није далеко вријеме када ће цијелом српском свијету јасно пући пред очи све и видјети колики грјех на својој крхавој грбачи вуку. Само он се неће моћи никад да откаје, па чак ни пред лицем божјим.

Аутономија Ирске

Енглеска даје Ирској слободу

Из Лондона стиже вијест, која изазва силно изненађење: Енглеска даје Ирској слободу и признаје јој аутономију!

Жилава борба, која су у дугом низу година водили Ирци за своју земљу, тако се примиче крају. Ирци добијају свој давно жељени Home-Rule, за који су војевали упорно и издржљиво преко стотину година!

Енглески министар предједник Асквит је пред енглеску доњу кућу изнио хомерулебил, законску основу о „домаћој влади“ за Ирску, а то је о аутономији Ирске. И тако се енглески парламенат поново бави хомерулом, питањем, које је више пута узбуркало енглеско јавно мишљење. Хомерулебил је први пут изнесен пред енглески парламенат 1886. — за Гледстонове владе — и већна је Гледстонов законски приједлог одбила. Гледстон је морао одступити. Други пут је законска основа о аутономији Ирске изнесена пред парламенат 13. фебруара 1893. године, у коме се и опет предлаже уређење ирског парламента и министарства, које би водило владу са ирским поткраљем. Те је године енглески парламенат у сва три читања примио ту законску основу о аутономији Ирске, али је горња кућа основу одбацила 9. септембра 1893. год.

Сад је хомерулебил по трећи пут изнесен пред енглески парламенат; али, ако сви знаци не варају, подврло добрим ауспицијама и у згодно вријеме. Министар предједник Асквит има добру већину, која му је недавно помагала, да скрши премоћ горње куће. Енглеска горња кућа неће моћи сада — прође ли хомерулебил у доњој кући — законску основу одбити: могла би највише за двије године отегнути почетак њезине важности.

И тако ће Ирци, сигурно је, постићи послје оно, за чим одавно теже и за што се час жешће, час мирније, али увијек једнако истрајно бораху. Краљевина Ирска је не само ради близа положаја већ и ради унутрашњих несрећених прилика дошла у ближњи додир с Енглеском, али је све до године 1798. знала сачувати свој независни положај и свој устав. У години 1798. су Енглези — а на челу им Пит и Кастлереар — одлучили да сломају Ирце, те да ирски парламенат споје с енглеским. Ондашњи ирски парламенат, подмићен и поткупљен новцем, томе је дао свој пристанак и од 1. јануара 1801. стаде на снагу коначна унија између Ирске и Енглеске. По тој унији Ирска унапријед шаље у заједнички парламенат у Лондон своје посланике, и то 28 изабраних пера и 4 бискупа у горњу кућу, а 100 заступника у доњу кућу.

Ирци нијесу били задовољни овом коначном унијом, те су против ње дигли најжешћи отпор. Ирци су стварали и револуционарна друштва (н. пр. 1747. друштво „Млада Ирска“), која су ишла за тим, да се Ирска отргне од Енглеске и учини независном. Јавно се проповиједао устанак против Енглеске, а оружје се отворено набављало и дијелило у народ, који је уз тај покрет пристајао, те је Смит О

Бриен чак у Дублину сазвао ирски народни сабор. Лондонска влада стаде енергично угушивати тај покрет за независност Ирске, те у ту сврху извојева од лондонскога парламента закон за заштиту крунских права. На основу тога закона енглеска влада забрани народни ирски сабор, а коловође ирске осуди на смрт и у тамнице и у великим дијеловима Ирске прогласи опсадно стање. Непосредно за тим у Ирској завлада глад и поче харати колера. Политичке прилике и ове недаће присилише Ирце, да се у великим масама почну селити у Америку, гдје они са собом понесоше тежњу за одијељење Ирске од Енглеске. У Америци они основаше политичко, касније силно раширено друштво Finna (Фенија), названо по баснословном ирском јунаку, који је имао задаћу, да приреди устанак за одијељење Ирске. Године 1863. имао је већ букнути устанак и прогласити се ирска република, док енглеска влада, на вријеме о свему обавијештена, не предузе све мјере за угушење ирскога устанка. Истом тада након многих крвавих епизода, поче и Енглеска да другачије предусреће Ирску. Гледстон је био први, који је стао да знаменитим реформама зацјељује материјалне и политичке невоље Ирске.

Заслугом Гледстоновом је сада и ирски покрет пошао другим путем; ирска агитација је из револуционарне форме прешла у парламентарну, а с тим уопредо се и облик ирских захтјева измјенио. Дотле су Ирци тражили потпуну независност, јер је ирски парламенат и устав био једнакоправан и прастар као и енглески; јер је имао посебна права у погледу нацхљедства на владарски пријестол, на спољну политику и надзирање фискаса. Али 1870. године Исак Бут и Суливан с осталим ирским првацима изнесе као ирско гесло „homerule“, којим се Ирци одричу свих дотадањих захтјева, те траже само: законодавни сабор са владом, која је сабору одговорна, пристајући, да ирски парламенат у неку руку буде лондонскоме подређен. Ирци дакле од тада траже само оно, што сада имају и енглеске прекоморске колоније, на име, да се сами брину за ирске ствари, не рефлектирајући на спољну политику, на засебну ирску војску и морнарицу, што све има да спада у власт лондонскога парламента.

Енглески народ, који је прије десет година освојио двије јужно-

афричке бурске републике, те који је 1906. истим некадашњим републикама приправно дао најширу аутономију, увидио је, да је то био велики успјех, па је јавно енглеско мњење на исти начин најсимпатичније ишло у сусрет и захтјевима Ираца. У енглески је парламенат послао своје заступнике, који ће ријешити и то питање, те за вазда с дневнога реда уклонити један камен спотицања, који је у кући апсорбовао многе снаге и проузроковао немире и узрујаности.

Енглески министар предсједник Асквит је већ изнио ирски хомерулебил, објаснио разлоге томе, те изложио уређење ирске аутономије и опсег власти, која се том законом основном Ирској признаје. „Ирска ће“ — рече министар предсједник Асквит — имати свој парламент, који ће се састојати од доње и горње куће, али с тиме што ће врховна власт државнога парламента у Лондону остати сасвијем и даље нетакнута. Ирска доња кућа ће имати 164 члана, од којих ће 59 бити заступници Улстера, протестански дио Ирске, дочим ће горња кућа имати 40 чланова. У власт ирскога сабора спадаће законодавство само за ствари, које се тичу искључиво Ирске. За заштиту вјерске равноправности издаће се посебне одредбе. На челу ирске владе стајаће ирски намјесник, који ће имати право, да по упуству државне владе уложи свој вето против свакога закона, створенога у ирском парламенту, или да његову важност одгоди. Ирска ће имати 42 заступника у енглеској доњој кући. Ирски ће сабор имати власт, да у извјесним границама снижава или укида државне порезе односно да мијења потрошаринске порезе“.

★

Да би се добила што потпунија слика о борби ирског народа за своју слободу добро ће нам послужити чланак вође ирске народне странке Сир Џона Редмонда, који је објављен готово у цијелој европској штампи, а који гласи:

Стогину и двадесет је година прошло, од како је аксиједињења разорно независност краљевине Ирске. Овај је закон проведен против воље „свих неподмићених духова Ирске“, како то вели историчар Леки, који је и сам био униониста. Од онда не престаје борба за обнову ирске слободе. Ова је борба у развоју била разнолика.

Једанпут се водила уставна борба, други пут револуционарна; али сврха те борбе била је увијек иста: да се испуни праведни и чисти захтјев народа, да сам може својим пословима управљати. Мијењао се и облик, у којем се та сврха

Кућа удовице Саврини, озида на самој стрменитој обали, имала је три прозора, које су гледали на тај дивни и пует хоризонт.

Она је ту живјела сама са својим сином Антоном и керуном „Виклином“, великом мршавом животином, једном претом овчарских паси с дугом кругом длаком. Млада човјек ишао је с њом у лов.

Једне вечери, послеје сунча. Никола Раволати мучки уби ножем Антоана Савринија и исте ноћи побјеже у Сардинију.

Кад стара мачи прими тијело свога дјетета, које јој неки пролазници донесоме, она се не заклапа, само је дуго непомично стајала и у њ гледала; онда пружи своју мртваку руку преко мртвега тијела и обећа да ће га осветити. Она не хтједе да неко с њом остане, већ закључа врата и остаде крај мртвог тијела само с керуном, која је уранила. Животиња је стајала крај мртвачког одра и испуњене плаве преча своде господару и подмијено рена непрестано урликала. Ни она се није мишала, као ни мачи, која је сад, нагнута над тијелом, горко плакала и укоченим очима гледала своје мртво дјете.

Млади човјек, лежећи подепушке, обуен у дебелу чохану блузу, која је на прима била пробушена и поцрпана, нагледао је као да спава; али крв се свуд виђела: на кошуљи, коју су поцрпали, да би му прку помоћ указали, пренику, панталонама, лицу, рукама. Грчавици успреле крви бијашу се за-

приказивала: У првој половини деветнаестог вијека градили су ирски народњаци просто право притужбе: то значи успоставу старог ирскога парламента. Ирски сабор био је равноправан енглеском и скоро једнако стар. Своју компетенцију није добио ни од којег другог сабора. Имао је своје посебне законе ради права нацхљедства енглескога, ради спољне политике и надзора над фиском. Како су се развијали политички назови, тако се и захтјев Ираца битно мијењао. Ирци се прилагодише идеји британске федерације. Год. 1870. је Исак Бут, један од протестантских вођа ирских народњака, поставио закон Хоме-Руле, и тиме је захтјев Ираца са сабором, равноправним сабору Велике Британије, коначно напуштен.

Од онда захтјевају ирски народњаци законотворни сабор, коме ће бити влада одговорна, али ће бити субординиран британском парламенту, јер би се имао актом парламента Велике Британије створити. Тај је захтјев дигао већ Парнел и тај захтјев дижу Ирци и сада. Ирска тражи, да државни сабор поступа са Ирском као и са прекоморским колонијама; да створи статутот сабор, који ће имати да контролира све послове Ирске. Дакако, да ушљед географскога положаја мора свеза између Ирске и Британије бити ужа, него ли је свеза између потоње и Канаде. Ирци се не противе томе, да послови крупе, спољне политике и колонија, остану и надаље у компетенцији британскога парламента; да војска и морнарица остану јединствене под државним парламентом. Захтјев Ираца иде дакле за тим, да добију сабор, који ће се бавити са чисто домаћим Ирским пословима, коме ће ирска влада бити одговорна; а везаће Ирску са Великом Британијом не само заједнички владар, него и јединствена управа војске.

Ирски народ се највећом истрајношћу бори за ове захтјеве. Од кад је г. 1885. опште једнако право гласа уведено, обављено је осам општих избора Од 101 саступника, што их Ирска шаље у британски сабор, нагодњачка већина је редовно обухватала четири петине свих тих заступника. У данашњем сабору јесу за законску основу Хоме-Рула 84 заступника Ирске од сто и једнога.

Ствар Хоме-Рула у парламенту развијала се овако: Год. 1886.—1890. предложено је први пут Гледстон законски основу о Хоме-Рулу. Али се тада збио познати велики раскол у либералној странци. Хоме-Руле је пао и код општих избора продри су унионисти. У годинама 1886.—1890 било је питање Хоме-Рула најважније питање у Енглеској. Тада се збила трагедија у животу Парнеловом и Ирска је пала у шестогодишњу борбу сама са собом. Али код тих неповољних прилика била је године 1802. већина парламента за Хоме-Руле била, само га је горња кућа одбила. Џза Гледстона постао је министар предсједник Лорд Ресебери, који није никад био искрено за Хоме-Руле, и либерална странка је под таквим вођством ишла у сусрет својој пропасти и г. 1900 код избора подријеће унионисти, искористивши за се и популарни јужноафрички рат.

Између г. 1900.—1906. успостављено је опет јединство мишљења Ирске, али унионисте, под вођством Чемберлена уста-

лијенили за браду и за кожу.

Мајка му поче говорити. Керуна, кад чу њен глас, ућута.

— Не брши се, не брши, бићеш осветљен, чедо моје, сине мој, јачио дијете моје. Спавај, спавај, бићеш осветљен, чујеш ли? Мајка ти обећава! А мајка увијек одраи своју ријеч, ти то добро знаш.

И лагано се наже над њега и приљуби своје хладне усне на његова мртва уста.

Оне обје, и аена и животиња, остадоме тако и дочекаше зору.

Сјутрадан сахрањиве Антоана Савринија и убрзо престадоше у Бонифацију о њему говорити.

★ ★ ★

Он није послеје себи оставио ни брата, није блиског сродника. Није било ни једног новјера, који би се осветио татно. Једина мачи, тукала старина, мислила је о тој.

Од јутра до зрака гледала је преко мореуза на супротној обали неку броду тачку. То је Монгосардо, заселак у Сардинији, куд их експедирају борбениски разбојници, кад их погтера окупи. Они су готово једини насељени тај заселак, што је према њиховој домовини и очокивали су згодан тренутак да се врате у свој шумовити зачијат. Она је знала да се Никола Раволати у то село склонио.

Самохрана цијели дан је крај прозора стајала, тамо гледала и на освету мислила. Како да је изврши сама, без истре шогат,

коше питање заштитне царине; борба изборна водила се само под тим геслом и либерална странка, дошав у огромној већини у парламенат није могла да Хоме-Руле сабору предложи. Кушало се да се нађе излаз тиме, да се да Ирску створи по народу изабрани збор, који би до некле надзирао управу, али без законотворне моћи. Тај је компромис ирски народ у великом збору одбио. Год. 1906. је парламенат учинио смјон корак и дао је потпуну аутономију тек недавно освојеним африким покрајинама. Успјех те одлуке увјерио је народ Велике Британије, да би и за Ирску Хоме-Руле био праведан. Надаље је године 1906. букнуо конфликт између горње и доње куће, парламенат је право вета горње куће ограничено на цуку могућност, да нешто одложи спровођење законских основа. Код избора године 1910. одлучно је народ о питању Хоме-Рула и о питању Вета горње куће, јер су то била изборна гесла, код првих и код поновних избора у децембру исте године. Код оба избора је изабран парламенат са већином од 120 гласова за Хоме-Руле.

Сад имамо по четврти пут доњу кућу, у којој Хоме-Руле има већину и трећи пут имамо владу, која се обавезала да томе принципу прибави законску снагу. Одлука о том лежи у рукама демократије Ирске и Британије. Прије је Вето горње куће стајао на путу Хоме-Рулу као несавладива препрека, а сада то право може отегнути извеђење Хоме Рула навише на двије године. Вјероватно је ипак да ће тим одуговлачењем борба за самосталност Ирске бити довршена истом у трећем засједању сабора.

Ми Ирци молимо за моралну потпору Европе. Ми тврдимо, да су плодови њени осудили Унију између Ирске и Енглеске. Становништво Ирске бројило је г. 1845. осам милиона душа, данас броји четири и по милиона. Управа земље је прескупа. Преко 250 милиона круна куни се пореза од народа, који живи искључиво од земљорадње, а 300 милиона круна годишње износе остали цивилни терети, што их народ плаћа. Управа нема организичког додира са народом, били на влади либерали или унионисти. Важним послом народног васпитања управља вијеће, које није никоме одговорно. Оно мало напруга у побољшавреду морало се постићи агитацијом (осамдесетих година) која је на длаку слична била револуцији. Парламанат у Венстминстеру оптерећен је бригом за британске државне потребе, и нема ни времена, ни потребног знања, ни љубави ни разумијевања за посебне ирске проблеме.

Најважније је пак то, да непобијеђена народна свијест тражи негу ону законодавну слободу, која је подијељена без сваке потешкоће Аустралији и Новој Зеландији, којима историја није ни постојала у доба, кад је Дублин већ био један од највећих градова Европе и сједиште сабора, богатог славним именима.

Не само велика Британија, него и цијела Европа осјећаће се угодније, кад се ови жалосни односи промијене; а само промена тих односа може ирски народ довести до оног пуног и слободног развитака, који је ирски народ заслужио својим великим врлинама и својом славном историјом.“

на још немоћна и једном погм у гробу? А обећала је, над мртвим се тијелом закладе. Она не може заборавити, не може чекати. Шта да ради? Поку није свизала: више није имала ни мира ни одмора; увијек је тражила. Керуна је крај њених ногу пријемала, поваткад дишала главу и у даљини урликала. Од кад јој је нестало господара, она је често тако урликала, као да га је дозивала, као да је и њена животинска неугђена душа сачувала сјећање, које ништа наладити не може.

И тако једне ноћи, кад Виклиња опет поче јечати, материј сину кроз главу једна мисао, мисао осветољубиве и сурове дивљакине. До зоре је по глави претурала, и тек што се дан узлаз, она устале и оде у црву. Молила се прегрета по каменом полу и сиршени пред Богом, преклињала га је да јој подотне, да је још подржи и да њеном старом паметном тијелу снаге, која јој је потребна, да освети свога сина. Онда се врати кући.

У двористиу је имала једно старо одиовено буре, у које је хваћала живицаи. Она га обори, зарути воду на њена, подожки га на земљу, подири пољом и каменом; онда привади Виклињу у ту, што сиршенију, кочину и оде у кућу. Сад је без одмора ходала по својој себи и није стајала омију са сардинске обале. Он, убица, био је тамо.

Керуна је био дан и тијелу већ претурала. Сјутрадан старина јој однесе у колуњу

ПОДЛИСТАК ОСВЕТА

— Gny de Maupasant —

Удовица Наола Савринија живјела је сама са својим сином у једној опалој кућници на крају града Бонифација. Град, подигнут на отраву једне планине, која се само над море издишала, гледно је преко мореуза, нацијаван подморским стијењем, у много нижу обалу Сардиније, с друге стране града, на подножју невољно, један пресјек стрмените обале, као отрочни хоминик, свита га је готово окружавало, савуто као пристаниште и градећи велики дуга длакеу заштитних зидова доводно до самих кућа чамце планинских и сардинских рибара, а осталих петнаест дана стари паштали бродови, аена је вршио службу града Мачија.

На бјеломастој планини водила кућа још већина је била штала. Пригубљено тако уз стубу, дивале су на тифијато грабљавина и позираламале тај опасни пролаз, којим се цијела длаба није усудивала проћи. Вјетар је непрестано бибесало по мору и по голој, наровљеној и готово безгравитној обали, јурио у пристаниште и разаравао му обале. Млазови биједје прене, који киле по шпацима многобројних стијења, што разијају морете галасе, нагледају као крпе платна, које плоче и подијају се по површини воде.

Далмација за Хрватску

— Акција у Далмацији против угњетавања —

Урвана странка права у Далмацији, у својој изванредно сазваној седници, државној Скупштини, 27. марта расправљајући скупу са заступницима странке права на далматинском сабору и на царевинском вијећу у Бечу о јединици данашњег реда, т. ј. о безаконју, којему је извржен добар дио хрватскога народа, прихватила је у потпуном споразуму са заступницима, једнодушно следеће закључке:

1. Странка права у Далмацији својим присуством у јединственој организацији странке права за све хрватске земље, као и својим досадашњим у раду јединствене странке, те својом приволом за споразум странке права у Бановини са хрватско-српском коалицијом, доказала је од свог постанка да сматра свако народно-политичко питање Бановине заједничким послом цијелога хрватскога народа. Према тому и у овим тешким данима, кад је Бановина изнумним мјерам лишена свих уставних својих закона и права, истине странка права у Далмацији своје непоумољено, нераздруживо и непобједиво заједничтво и истовјестност (овдје је цензура замијенила) у Бановини, те проглашује њихове патње и борбу за народна права, у свим поводима и посљедицама, својим патњом и својом борбом. Као дио цијелине странка права у Далмацији ће у борби устрајати до краја и шаље браћи у Бановини најсрдљивији поздрав.

2. Странка права у Далмацији у овим судбоносним часовима, гдје уништењем права хрватских цијелому народу пријети погубље, изражава своју искрену приправност, да у данашњој одлучној политичкој борби ради заједнички и споразумно са свим другим хрватским и српским странкама у домини и толи чврсту наду, да ће се све народне странке сложити у заједничком дјеловању на одбрану угрожене домовине.

3. Странка права у Далмацији, која је преко својих саступника заставила дио хрватско-словенског клуба у царевинском вијећу, свјесна заједничтва срдаца и снаге народа словенског и хрватског, те ослањајући се и на братске изјаве вођа словенскога народа, чврсто се нада у помоћ свих представника братског народа и ту братску, моћну помоћ харна очекује на убрзање заједничке воље боље будућности.

4. Странка права у Далмацији на предлог и у споразуму са својим заступницима одлучује, да се у парламенту бечком, у делегацијама и у свим другим уставним тијелима имаду подузети сви нужди и могући кораци, који су кадри ослободити браћу у Бановини од тешког (запљивљеног од цензуре) замјенили са уставом, који одговара уговореном државном праву Хрватске.

5. Странка права у Далмацији очекује од цијелог народа у покрајини, да ће уставну борбу својих заступника подупријети из све своје снаге непоколебљивом устрајношћу и непоумољивим миром и редом.

О акцији, коју би морали предузети посланици из Далмације и Приморја у царевинском вијећу против данашње тираније у Хрватској, овако им се саветује: „Далматински посланици у Босни и догађаји у Бановини у уској су савези, па

се, како је и природно, пролио глас, да ће посланици из Далмације и Приморја, за одмазду ради апсолутизма у Бановини, започети свешитом опструкцијом у бечком парламенту. На ове гласове, како „N. Fr. Pressa“ јавља, пожурива се „Slatvische Korrespondenz“ оклаштењем из посланичких кругова, да те вјести оноврне, „јер да би била чудост проирати симпатије разних, па и словенских странака тактиком, која не стоји ни каквој узрочној вези са догађајима у бечком парламенту“.

Кад смо ово оновргавање читали промислили смо да је једноставно подметнуто, јер није могуће да буде посланика из наших крајева у Бечу, који би тако што могли озбиљно тврдити.

Што су догађаји у Бановини, у Угарској, ако не посљедице давањих прилика?

Дуалистичко стање уништава многе, а особито наш народ, који је раздијељен на пет разних политичких управа, па кад је у погубељи ради тог система овај дио народа, који нам је кроз вијекове очувао све што имадемо, све по чему смо живи, што је природније него да све чести народа настану тај дио и с њим цијелу народну скупину ослободити?

А која дашња, која успјешнија тактика може бити него она, по којој се онемогућива рад оног система од којег све наше народно зло?

Узрочна свеза између догађаја у Бановини и тактике у наших представника у бечком парламенту и делегацијама аностоји да не може бити очистија и јача.

У онемогућењу парламентарног рада, како смо разложили, лежи почетак ријешења нашег народног питања.

Пред тим све изчезава и био би издаци хрватске ствари и народа, који би то ријешење хтио спријечити.

Симпатије било којих странака ниједном народу нијесу никад помогле ако сам није прегео из свих сила себи помоћи.

А хрватска ствар, ако буде се знало радити, мора по својој природи и опсегу постати ствар цијеле монархије и свих озбиљних странака у бечком парламенту“.

Срби под Турском

— Смрт Благоја Вучетића, судије —

Пећ, 25. марта

Како кога дана Србима у Турској све је горе. На све стране простране турске царевине они су изложени свакојаким недаћама и зулумима. Тешких дана за њих није било.

И у времену када су се вајни српски представници збружили са Младотурцима и изашли с њима на изборе српски живаљ је љуто проишитао од насиља и зулума. Он се плаћака, роби, пршти, угњетава, па није сигуран ни за своје животе, а о својини његовој и да не говоримо.

Они који су му се на метнули за вође, на све то и не окрећу главу. Њима је главно да је њима добро, а за голотињу рају и не воде бригу. Шта се њих тичу зулуми, крађе, плаљке и разбојништва што се врше над српским живљем, што их се тиче лелек и писка сиротиње и голотиње, што им је стало што се српска нејач

Једним огромним скоком животиња се створи крај човјека од сламе, одури се шапама о његова рамена, дочепа га за врат и стаде кидати. Затим паде драгећи комад плућина у челоутима, опет јурну, забодје оштре зубе у уже, откиде неколико залагаја кобасице, поново паде, онда бијесно јурну, зубима одвали лице, некида цијелу огруну.

Старица, непомична, ватрених очију, ћутке је све то гледала. Онда опет керушу веза, не даде јој два дана, да једе: потом попови исто вјесбале.

Читава три мјесеца навикавала је тако на борбу, па храну зубима задобијену. Више је није лезивала, него је само пуцкала на направљеног човјека.

Пауцкала је да га киди и цијена чак и онда, кад није било никакве хране скривене на његовом врату. Потом јој је дала читаву кобасицу, коју је као награду, за њу некала.

Чим спази направљеног човјека, Вијлица стаде режати и упре очи у своју газдарицу, која махне претом и пискавим гласом викине: «Ухвати!»

* * *

Кад је мислила да је купнуо час овете, бака Саврини се једне нејдеље с усхићеном ревносту непомиједи и причести: онда, пошто обуче мушко одијело и начини се стари сиромашин одришак, плати неком сардинском рибару, те је заједно с керушом превезе на другу страну залива.

пршти и роби?... Српски живаљ није боље ни заслужио, ниш је на боље паучио. На неснојљиво стање он се одавно привикао, а самозваним вођама потребно је да они буду на миру, да они улазе у парламент и сенат, а народу како Бог да.

Српске самозване вође отишле су под скут Младотурцима, предали им се на милост и немилост само да би им се додворили и да би се на њих њихово благовољење изнјило, а народ нек страда и нека гине. Зато и није никакво чудо што се са српским живљем збива чак и оно што нијесу подносили ни под најпрљавом реакцијом.

Довољно је само да изнесемо мученичку смрт честитог Србина Благоја Вучетића, судије у Пећи, па да се види какво се неснојно стање у Турској зацарило под управом савезника и пријатеља познатих српских „вођа“.

Патријаршијска цркви у Пећи налази се знатно удаљена од вароши и побожни свијет пред ускршње празнике да би присуствовао црквеним обредима морао је да преноћи у конацима Патријаршије.

На Велики Петак кад је побожни свијет већ био полијегао и отпочивао у дворштите је упало неколико турских аскера, који су стали да грају и бректају, тражећи да им се да најбољи конак и ракија. Како су били подигли толику вику и невоју, да се на далеко разлијегало, свијет се толико био узбујао и заплашио, да су жене и дјеца ударили у заштитку. Благоје Вучетић, судија, био се том приликом нашао у Патријаршији на конаку са породицом и да би умирио објесне аскере приђе им и стане поучавати како они не смију да изазивају неред и миран свијет узнемирују, него нека се примире и сјете да су као војници дужни да на против одржавају ред и мир. Истичући да им то говори као државни чиновник, он их је позвао на ред како не би био принуђен да их војним властима достави. Аскери су се после тога негодујући повукли.

Када је наскоро иза тога Благоје изашао у ходник аскери скоче на њега и један му од њих сгури пој у срце. За неколико тренутака био је мртав, и аскери су се разбјегли.

Убица се зове Јахја, чауш је и поријеклом Арнаути. Познат је као неваљало човјек. За њега се сада не зна где је.

Благоје је био честит и ваљани Србин. Као исправан и честит чиновник зулумањима је био три у оку и док је био комесар полиције на њега су четири пута напали, али се храбро увијек одупирао свакој навали. Кад је у Тетову са службом био чак је и рањиван.

Смрћу његовом српски живаљ у Старој Србији врло много губи и тај губитак у толико је тежи што је у овим тешким данима по српски народ био од неоцијењене потребе.

Ето нам благодати од споразума српских „представника“ са Младотурцима!

Српство

Будуће учитељице на путу. На завршетку свога школовања, ученице четврте године женске учитељске школе у Биограду учиниће један лијеп поучан и занимљив заједнички излет, да се упознају

У платненој торбици попиједа је велики комад кобасице. Вијлица је два дана гладовала. Старица јој је сваки час давала, да ољуши мирисаву храну и тако је дражила. Старица у Лонгосардо. Корзиканка је у ходу храмала. Она сврати једном хљебару и унута за кућу Николе Раволата. Он се опет латио свога старог столарског заната и сам је у дућану радио.

Старица отвори врата и зовну: — Хеј, Никола!

Он се осврне, а она пусти керушу и викну: — Ухвати, ухвати; растргни, растргни!

Побјењела животиња јурну и шчена га за глупу. Човјек испружи руке, стеже керушу и групи се на земљу. Неколико секунда грлио се и ударао погама о под; онда остаде непомичан, док му је Вијлица гризла грло и комад по комад откидала. Два сусјета добро се сјећају, да су, сједећи на свом прагу, видјели како је из дућана изишао неки стари сиромашак са црним мршавим цетом, које је уз пут јело нешто мрко, што му је његов господар бацао.

Старица се увече вратила кући. Те ноћи мирно је спавала.

са сјеверним српским крајевима. Са својим управитељем Љуб М. Протићем, професором Пером Ђесотовићем, учитељем Божом Јоксимовићем и још неколико наставника који ће свршене ученице 3. јуна из Биограда право у Сент-Андреју. Ту ће се у њиховом присуству прославити стогодишњица прве српске учитељске школе отворене у томе мјесту, у коме је Српство некад било врло јако, што сведоче седам великих српско-православних цркава, а у коме и ако бројно слабо и данас материјално доминира, те је општина још у српским рукама. Из Сент-Андреје ће ученице разгледати Пешту, па ће се спустити у Мухач, да се одакле упознају са животом Срба у Баранји. Из Мухача ће у Осиек, највеће мјесто у Славонији, а после Загреб, и у свој Хрватској. Из Осиека ће у Сомбор, гдје је данас прва и најстарија српска учитељска школа. Из Сомбора ће у Нови Сад, а из тога културнога центра наше браће у Угарској вратиће се у Биоград. На путу ће провести десетак дана.

Нове железнице у Србији. Још ове године приступиће се у Србији изградњи нових пруга, осим оних, које су лане пројектиране и у градњу узете. Из средстава округа подринскога градиће се у подручју овог округа двије железничке пруге уског колосјека, и то: прва ће бити продужење пруге од бање (купалишта) Ковиљаче до Новог Зворника крај Дрине, а друга ће бити пруга Липница-Осечина, која ће се везати са државном железницом Ваљево-Обреновац. Дужина пруга износиће 56 километара.

Фабрика шећера у Србији. У Србији се сада гради друга фабрика шећера: прва већ више година постоји у Биограду, а друга се сада гради у плодној долини Мораве, у Ђуприји. Ова је фабрика шећера обичних димензија, израчунана на дневни производ од 7-10 вагона рене, те ће овога љета бити довршена тако, да ће већ у овој години почети радити. За њу је већ сада посађено 4000 хектара рене, те је с њоме уједно спојена и рафинерија. Прва фабрика финансирана је њемачким капиталом, а ову диже прашко кредитна банка. Тако исто диже аустриски капитал и фабрике шећера у Бугарској. Према тому нијесу ове фабрике шећера, како многи држе, погубељ за аустриску индустрију шећера, насупротив и ове спадају у исти картел, који регулира цијене и продају шећера и у аустриској монархији. Данас, кад се ушљед бруселске конвенције индустрија шећера не може бранити високом царином, ни извоз шећера извозним наградама, мора се на овај начин очувати индустрији шећера њен терен. А да је то велика корист и за народну економију Србије, то ће признати свако ко види како дјелује добро на економију «Фабрика шећера у Осиеку».

Србија и грчки маневри. У мају мјесецу биће велики маневри грчке војске у околини Форсале. Маневри ће трајати двије нејдеље, а учествоваће у њима три дивизије појачане резервом. На маневрима ће се први пут опробати употребљивост аероплана. Томе маневру присуствоваће и изасланик српске војске за Грчку, инжењерски мајор Стеван Илић.

Фонд попа Димитријевића. Пок. поп Живко Димитријевић из села Бање, у округу крагујевачком у Србији пред своју смрт 1899. године оставио је тестаментом око 20.000 динара тако, да се после смрти његова брата образује фонд, из чијег ће прихода да се издржава по један богослов за више образовање на страни, или да се награђују дјела морално-религиозне садржине. Како је ове године умро и поп-Живков брат, од остављеног новца образован је фонд под називом: „Фонд поп Живка Димитријевића“, и предан задужбинском одјелењу министарства просвјете на руковање.

Соколски слет у Америци. Српска Соколска Друштва у Америци одржаће 22. и 23. јуна ове године у Чикагу слет. На слету ће том приликом бити договор соколских друштава о организацији и стварању главног савеза.

Мађарска изложба у Биограду. Угарски трговински музеј у Биограду објавио је, да почетком овог мјесеца приређује изложбу мустара робе и српски трговци позвани су да опет почну набављати робу из Мађарске као и прије објаве царинског рата. Ова вјест побудила је велику сензацију с обзиром на прилике у Хрватској и Славонији. Том приликом „Пијемонт“ пише: „Приређивање ове изложбе пада у моменту, када у Хрватској влада диктатура, која је уведена са извођењем мађарске владе. Због тога Србија, и ако јој њени економски интереси можда налажу да с Угарском стоји у што јачим трговинским везама, мора ову изложбу бојкотовати. Господа из Беча и Пеште требали су да знају, да је сваки напад на Хрватску истовремено напад и на Србију. Мађари знају како су Срби и Хрвати прије шесет година били сложни у мржњи према њима. Има-

ли су и још и данас имају времена да праведним поступањем зауставе наш гнев, да се опет као гром из ведрог неба не сручи на њихову главу. Од оног дана, кад је политика народног јединства добила своју превагу, Србија не може допустити ни германизацију ни мађаризацију Хрватске, јер то је толико исто колико германизација и мађаризација Србије. С тога док је мађарског терора у Хрватској нема мјеста мађарском музеју у Биограду“.

Словенство

Бугари за глупо-нијеме. Бугарско министарство просвете одредило је учитеља за глупо-нијеме у Софији, Ивана Минкова, да обиђе Србију, Аустрију, Немачку и Швајцарску и простудира заводе за глупо-нијеме.

Д-р Лорковић оболио. Д-р Иван Лорков Ћ, вођа напредњака у Хрватској, који је осуђен на три мјесеца затвора због штампарских престаја, оболио је у затвору загребачког суда и према лекарском увјерењу биће премјештен у болницу.

„Хрватска у борби за слободу“. Тако се зове брошура, коју је универзитетска омладина спремила да растури у народ, поводом доласка браће Хрвата из Загребачког затвора. Брошура је штампана у 10.000 примјерака, а писана је у циљу обавјештавања о политичко-културним приликама у братској нам Хрватској.

Жена народни посланик. Чешки народни социјалисти и Младочеси закључили су, да се један упражњени мандат за чешки сабор понуди писатељици госпођи Кунетицковој. Избор је осигуран. Кинетицкова је прва госпођа, која ће бити заступница у једном законодавном тијелу у Аустрији.

Из Народа

† **Марко Ф. Драгојевић,**
пјешадиски потпоручник.

Пишу нам с **Ријеке:**
На дан 3. марта ове год. преселио се у вјечност Марко Ф. Драгојевић, пјешадиски потпоручник.

Смртна коса покоси тек процвјетали цвијетак овога млађањег живота. Тешка и неизлечива боља сруши онако дивну младост, онако дивни и снажни организам доброга Марка.

Покојни Марко родио се у Друшћима 1877. године баш у времену када се његов покојни отац Филип, као познати храбри борац пригорски налазаше на бојном пољу. Покојни Марко своје рано дјетинство провео је у родитељској кући, а основно образовање добио је у својем родном мјесту. По свршетку основне школе ступио је у ондашњу цетињску полутимназију, коју је свршио са врло добрим успјехом. По свршетку исте, остао је неко вријеме код куће, а иза тога ступио је у цетинике, где је провео више година, вршећи тачно и ревностно ту дужност. Затим је запојен војничким духом, оним истим духом, којим бијаху запојени његов покојни отац, стричеви и претци, — захваљујући Његовом Величанству Краљу, Марко ступио у подофицирску школу, где је показао најбољи успјех, и по положеном испиту 1907. год. произведен у чин пјешадиског потпоручника. Дошавши, приликом установљења команде бригаде на Ријеци, покојни Марко био је постављен претисом г. министра војног, као ађутант исте бригаде, коју је дужност тачно и на потпуно задовољство вршио скоро годину дана, а последице остао као командир друшћеске чете, у којој је служио и прије био, а у којој га је служби и смрт затекла.

Покојни Марко као грађанин био је омиљен, предузетљив и гостоприман, а тако био је омиљен и код узвишеног Владарског Дома, јер је најбољи доказ томе, што су: Њ. Кр. В. Престолонаследник Краљевић Данило, Њихова Краљ. Височанства Књаз Мирко и Књагиня Наталија изазвали своја саучешћа родбини Мирковој приликом његове смрти, и што га је Његово Краљ. Височанство Књаз Мирко

раније био обдарио својом сликом, са својеручним потписом на истој, као што се за вријеме његове болијести често пута распитивао о њему.

Покојник је био омиљен и међу својим друговима-официрима, јер су приликом његове смрти г. бригадир сер. Кусовац са вишим бројем официра нарочито дошли из Подгорице, са официрског скупа, те су онако дирљиво оплакали покојника и вијенац му положили, као и над гробом се са истим г. поручник Лука Дојковић дирљивим говором опростио.

Покојни Марко у својој општини радио је неуморно како би се боље унаприједила, јер је највише његовим заузимањем основана у истој општини земљорадничка задруга, у којој је задруги покојник био члан управног одбора. Иста му је задруга из поштовања и благодарности положила вијенац, који су донијели корпоративно сви чланови задруге, братски га оплакали и са њим се у име задруге малим, али дирљивим говором, члан задруге г. Андрија Вујановић опростио.

Покојни Марко омиљен је био и међу грађанима вароши Ријеке, међу којима се често налазио, те су му извесан број грађана, од све три вјероисповести, и вијенац на његов смртни одар положили.

Колико је покојник био у опште омиљен видјело се по оном силном свијету, који је био дошао на дан његовог погребачког, да му рече једно тужно збогом и по оним силним телеграфским саучешћима. Тим више је била жалост за покој. Марком, што није у његовом дому оставио било мушке главе, али велик је Бог, те тај жалосни дом овеселио сутра дан последице покојничког погребачког мушким дјететом, чиме је жалост у велико ублажена за пок. Марком.

У пок. Марка губи држава једног спремног и одважног официра, који заиста о бежаваше да би послужио ондје, где би потреба била Господару и Отаџбини, онако, као што су то чинили његови претци, који се јуначки бораху у редове првих убојника за крст часни и слободу златну, илеме губи једног доброг племеника, а општина свога ревностног општинара.

Збогом, Марко, почивај мирно и нека ти је лака црна зимља и вјечни покој.

Кратке вијести

Велике силе за мир. Из Париза јављају, да ће велике силе заједнички представити предати турској влади, кад се отворе турски парламенти.

† **Брисон.** У Паризу је од заплета пријеве преминуо предсједник француске коморе Брисон у 77. години живота. С Брисоном је нестало једне од најмилантинских личности политичког живота у Француској.

Признавање Кине за републику. Кинеска влада захтијевала је поновно од великих сила, да признају републику. Власти су прије неколико дана предале у Пекинг заједничку ноту, у којој изјављују, да републике не могу признати све дотле, док све кинеске провинције заједно с Монголском уз нову владу не пристану.

Дневник

Извезао се. Његово Величанство Краљ јуче изјутра се извезао до Ријеке, одакле се последице подне вратио.

Вратили се. Њихова Краљ. Височанства Књаз Нашљедник и Књагиня Нашљедница јуче последице подне вратили су се на Цетиње са Тополице.

Рођен-дан. У четвртак на дан свога рођења Њ. Краљ. В. Књаз Мирко примио је у свом Двору честитања, када су се многи и учисвали у књигу. У вече је Цетињска Читаоница у част рођен-дана свога високог покровитеља приредила свечану забаву с игранком.

Била на Тополици. Њено Краљ. Височанство Књагиня Ксенија била је ових дана на Тополици код Њихових Краљ. Височанства Књаза Нашљедника и Књагине Нашљеднице, где је провела неколико дана и јуче се с Њима на Ријеку повратила.

Мио гост. Г. Антоније Стражић, уредник „Нашег Јединства“, из Сплета, бавио се ових дана на Цетињу.

Талијанске демонстрације. Демонстрације талијанске флоте у турским водама римска „Трибуна“ коментарише и објашњава овако: Талијанској акцији нити је било нити је могао бити циљ да прође кроз Дарданеле, него смо само хтјели да утјерамо у лаж оне, који су тврдили да је наша слобода у извесним морима, а нарочито у Егејском, ограничена. Исто тако што се тиче рата у Либији требало је доказати Младотурцима, да се контрабанд с обала турских може сузбијати на самим обалама. За сада ће се талијанска ескадра мађи испред врата Цариграда, којима ипак није рекла коначно збогом, него само: до виђења. Турски листови опет увјеравају да је циљ ове демонстрације Талијанима био да заплаше турске посланике, који су сада у Цариграду на окупу и да убрза интервенцију великих сила за мир.

Апел на грађанство. Г. Душан Јовановић, члан овдашњег позоришта, који са својом г-ђом Јубицом заузима угледно мјесто у овдашњем позоришту, због својих породичних недаћа принуђен је да изненадно напусти Цетиње. Да би му се омогућио повратак у отаџбину г. заступник министра просвете дозволио је, да позориште у корист његову приреди једну представу. Та представа биће у сриједу 11. ов. м. када ће се давати познати и омиљени комад „У долини“, у коме ће господин Јовановић приказати главно лице. За вријеме свога кратког боравка на Цетињу гос. Јовановић је са својом скупом стигао онште симпатије и зато се апелује на грађанство пријестонице да га приполаску са Цетиња што обилније потпомогне како посјетом ове његове кориснице, тако и добровољним прилозима. Улазнице се већ сада могу добити и ми се надамо да ће г. Јовановић бити из наше средине испраћен онако како је својим скромним радом заслужио.

Лажне аустријске банкноте. У Аустро-Угарској се налази у промету врло много лажних банкнота од 20 круна. Како с дана у дан све више избија, да је цијела земља преплављена овим лажним новцем, то су аустро-угарске власти нарочитим огласима упозориле грађанство да се чува ових фалсификата. Чак је расписана и награда од 10.000 круна, коју ће добити онај, који достави властима ма шта по чему би се ухватио у траг фалсификаторима, а 20.000 круна ономе ко их изда. Како се аустријске новчанице налазе у промету и код нас,

то и нашем свијету обраћамо пажњу на ову ствар.

Пажња општини. Када су кроз пријестоничке улице намјештане цијеви од водовода обратили смо пажњу општини како би требало сва прокопана мјеста заравнити и добро набити. То није учињено, него је ископана земља овлаш претрпана и сада, кад су се излијевале кише, угнула се и по улицама су направљене јаме. Сад је општина наредила да се те јаме попуне и то је учињено, али тако, да су попуњаване пијеском помијешаним жутом земљом — глином — која се ушљед кише толико овлажила и размазала, да је по иначе чистим улицама пријестонишким направљено тако блато, да је то ужасно видјети. Овакав поступак наше општине не знамо како да назовемо и зато јој на ово поново обраћамо пажњу и молимо, да бар сада поправи оно што је пропустила раније да учини и да пријестонишке улице доведе у ред, насипајући их пијеском, а не глином и калом.

Повратак зиме. Пошљедњих дана изгледа као да се зима поново повратила. Настало је право зимско вријеме. Прво је у два-три маха падао снег, а по том су се стале да лију силне плахе кише, које су трајале све до јутрос. Тако се вријеме последице првих лијепих и топлих прољећних дана потпуно нагло измјенило. Студен је знатна, а особито преко ноћи. Тако је на Цетињу, а ништа није боље ни унутрашњости. На многим мјестима завладала је права зимска хладноћа. Данас се нешто изведрило и сунце кроз размакнуте облаке стало да просијава, али тешко да ће и данашњи дан моћи да прође без кише.

Кинематограф. Наш домаћи кинематограф, који своје слике приказује у Зетском Дому у данима кад позоришних представа нема, почетком ове недјеље дао је три представе и од сад ће их чешће давати преко недјеље како би грађанство што више заинтересовао за ово занимљиво домаће предузеће. Сlike, које кинематограф приказује, сувремене су, лијепе и врло интересантне, те служе у овим кинематским данима као најпријатнија забава. Само се мора пожељети, да грађанство на кинематограф што већу пажњу покрене и да га што обилније посјећује, јер је он то својим интересантним програмом потпуно заслужио. Идуће су представе: у понедељак, уторак и петак.

ОГЛАСИ

Глас. број 5, 14—50

СРЕДИШЊИЦА
ТРЕСТ

„БАЛКАН“

ПОДРУЖИЦА
„БУБ.БАНА“

отпремно и комисионо дионичко друштво. Уплаћена главница К 500.000

Прима пошиљке за отпрему из свију страна и на све стране свијета уз најповољније увјете. Велика суха стоваришта у слободној луци и у граду.

У исто вријеме купује, продаје и прима у комисију сваку врсту робе по налогу и за рачун својих муштерија те даје на исту робу предујмове, и отпрема ову из Трста у означена мјеста.

АДРЕСА *Balkan—Trieste Riva Grumula 14.*